

Vysoká škola báňská Technická univerzita Ostrava

ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ A JEJÍ VLASTNOSTI

Mojmír Vrtek
Fakulta strojní
Katedra energetiky

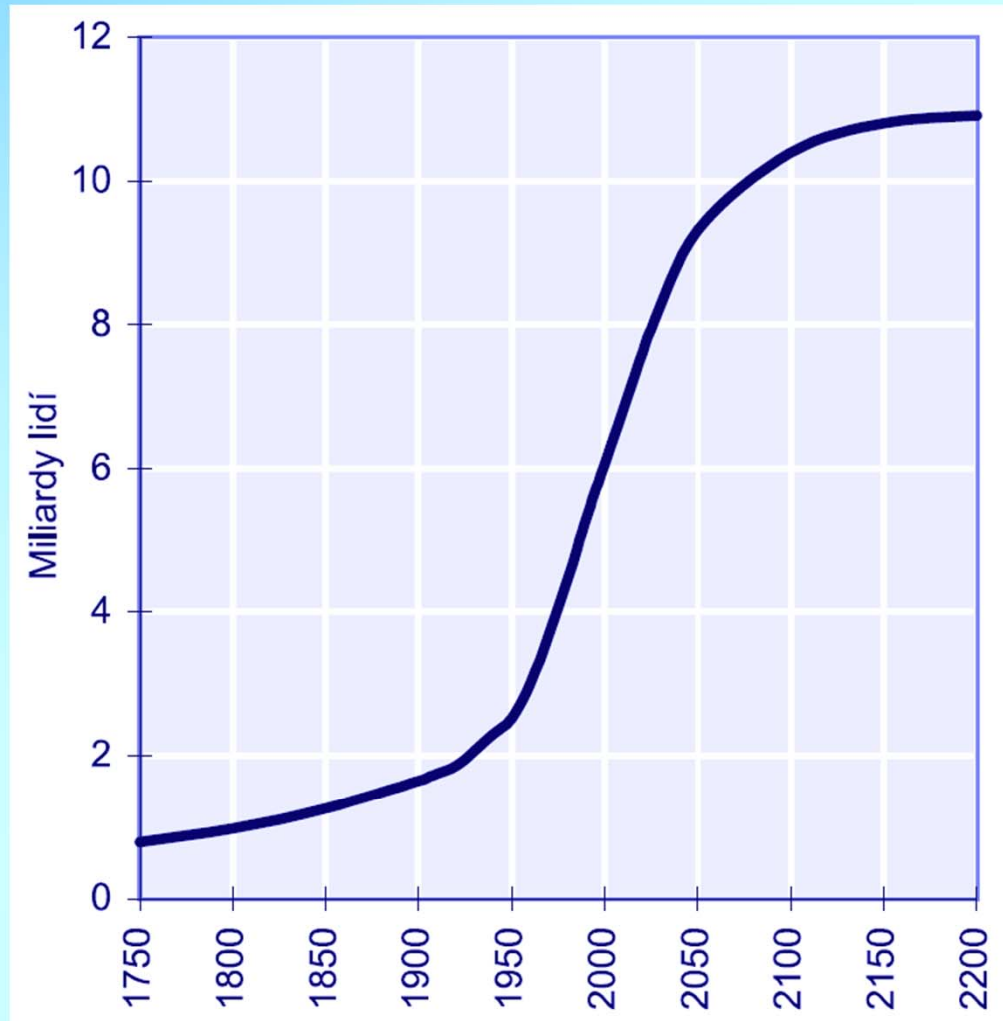

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Historický vývoj spotřeby energie

	Průměrný „příkon“ na 1 člověka	Pozn.
rok	[kW]	
před -100.000	0,1	
-100.000	0,2	
1800	0,5	
1900	1,5	
2006	6,2 6,0 2,4	Vyspělé země OECD ČR Svět

Historický vývoj populace

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

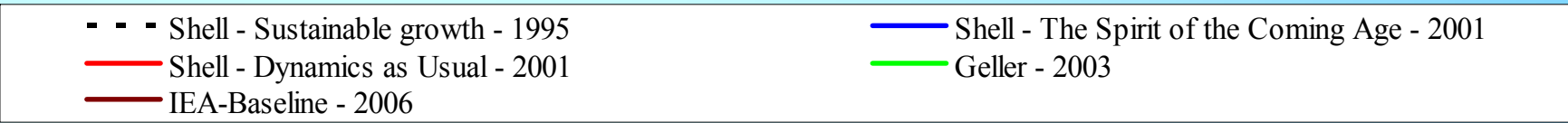
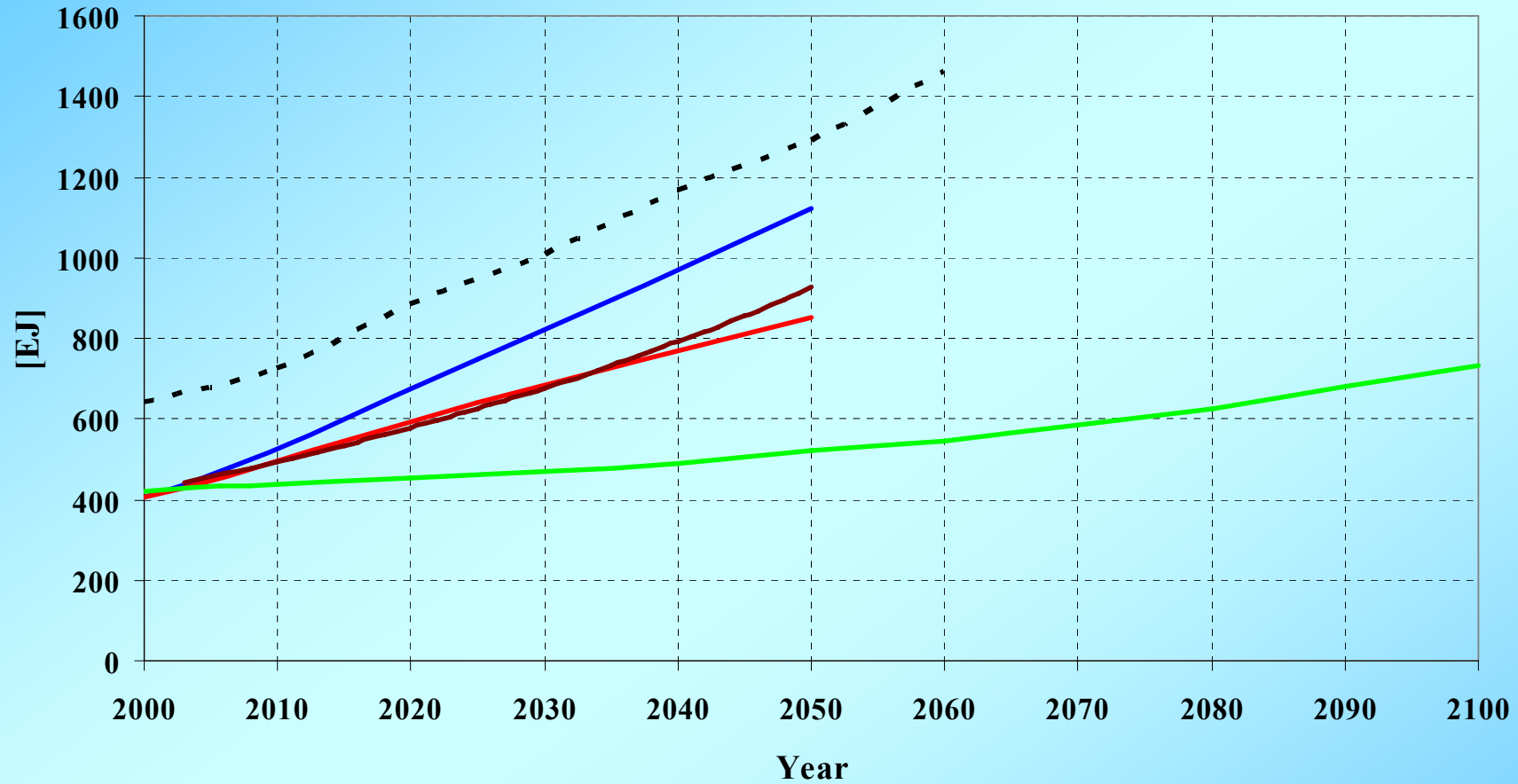
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Scénáře spotřeby primárních energetických zdrojů

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

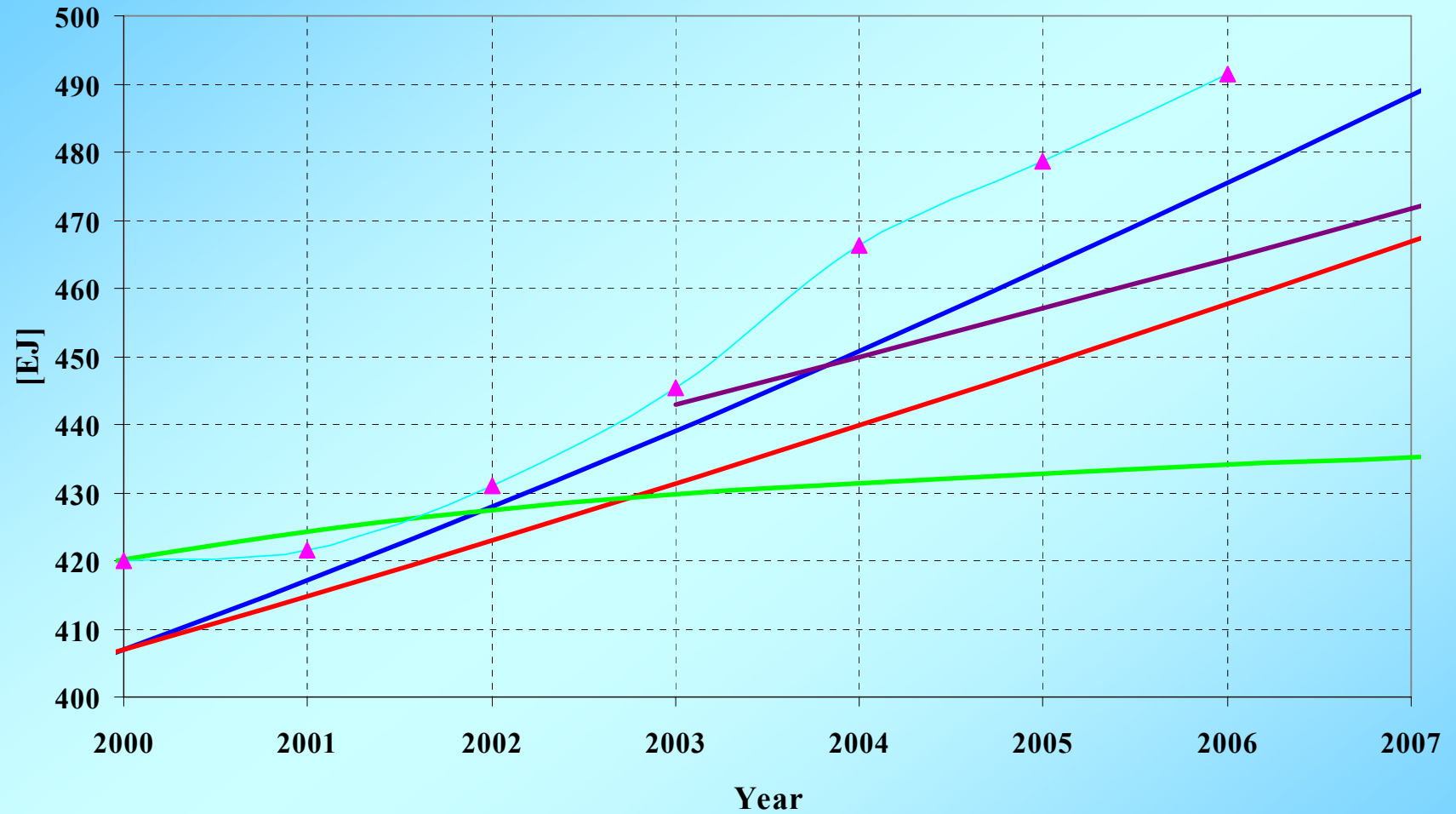
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Scénáře spotřeby primárních energetických zdrojů

— Shell - The Spirit of the Coming Age
 — Shell - Dynamics as Usual
 — Geller
 — IEA-Baseline
 —▲ Real

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

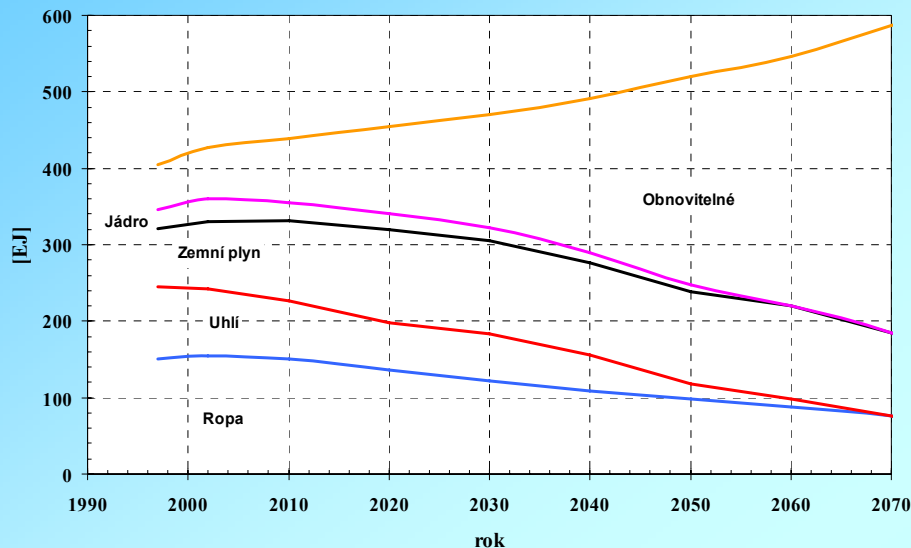
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

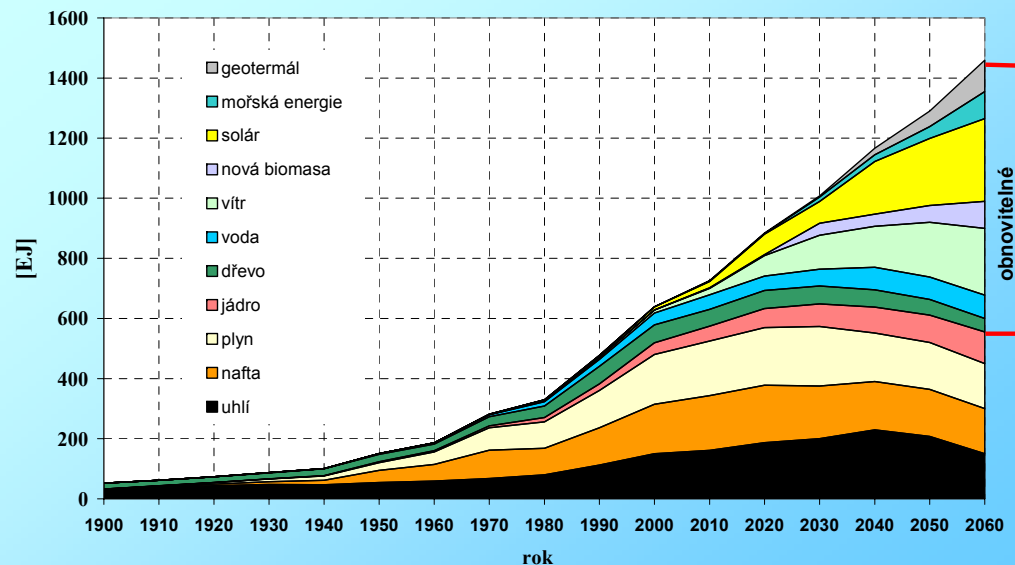
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odhady budoucí skladby zdrojů

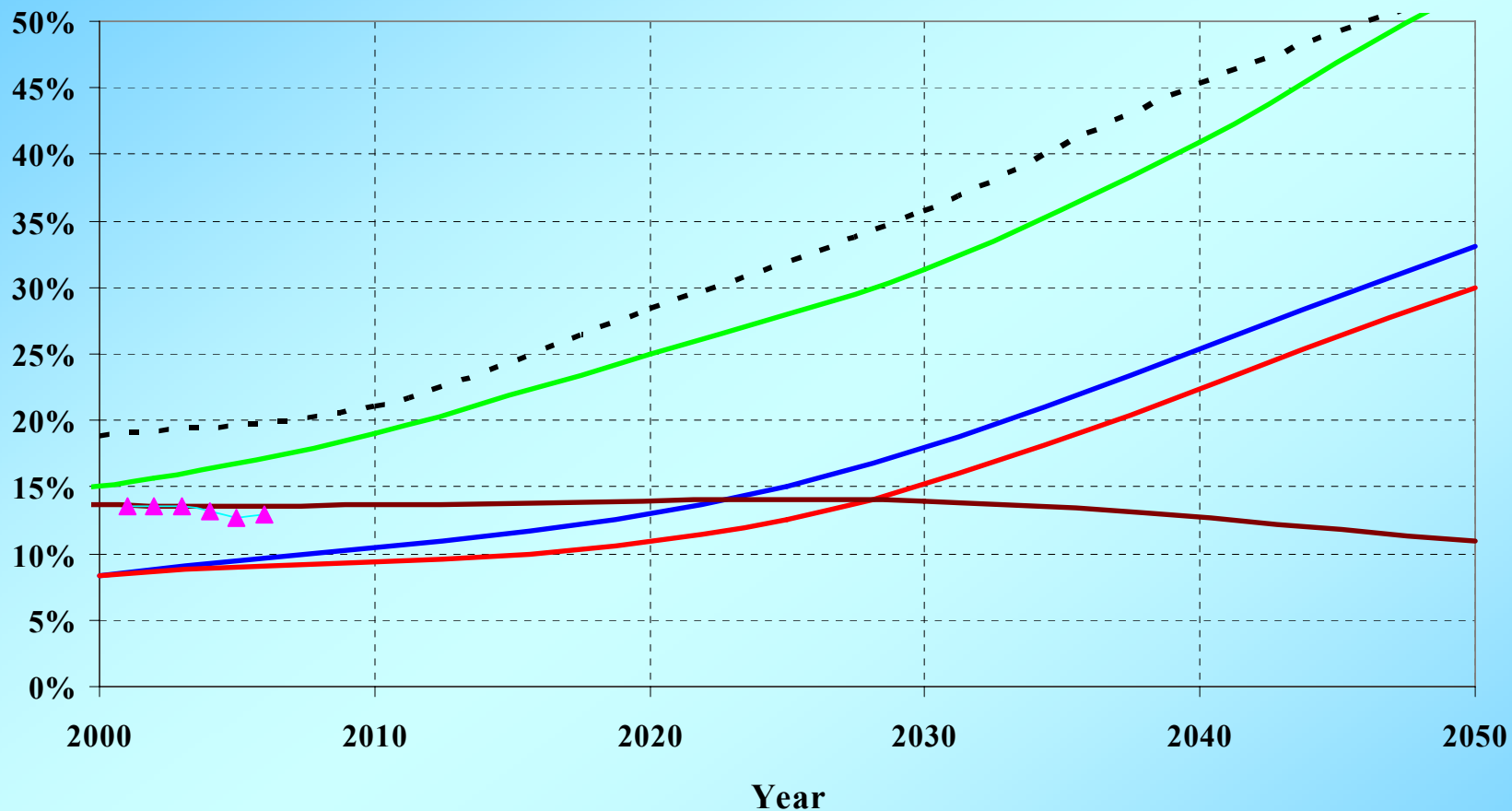

Skladba zdrojů pro scénář „Geller“ 2003

Skladba zdrojů pro scénář Shell „Sustainable growth“ 1995

Poměrné pokrytí spotřeby PEZ obnovitelnými zdroji pro jednotlivé scénáře

- - - Shell - Sustainable growth - 1995
- Shell - The Spirit of the Coming Age - 2001
- IEA-Baseline - 2006
- Shell - Dynamics as Usual - 2001
- Geller - 2003
- ▲ Real

Uváděné argumenty pro nasazení OZE

- produkce skleníkových plynů
- vyčerpateľnost neobnovitelných zdrojů
- trvale udržitelná tepelná stabilita planety z hlediska využívání vnitřních zdrojů

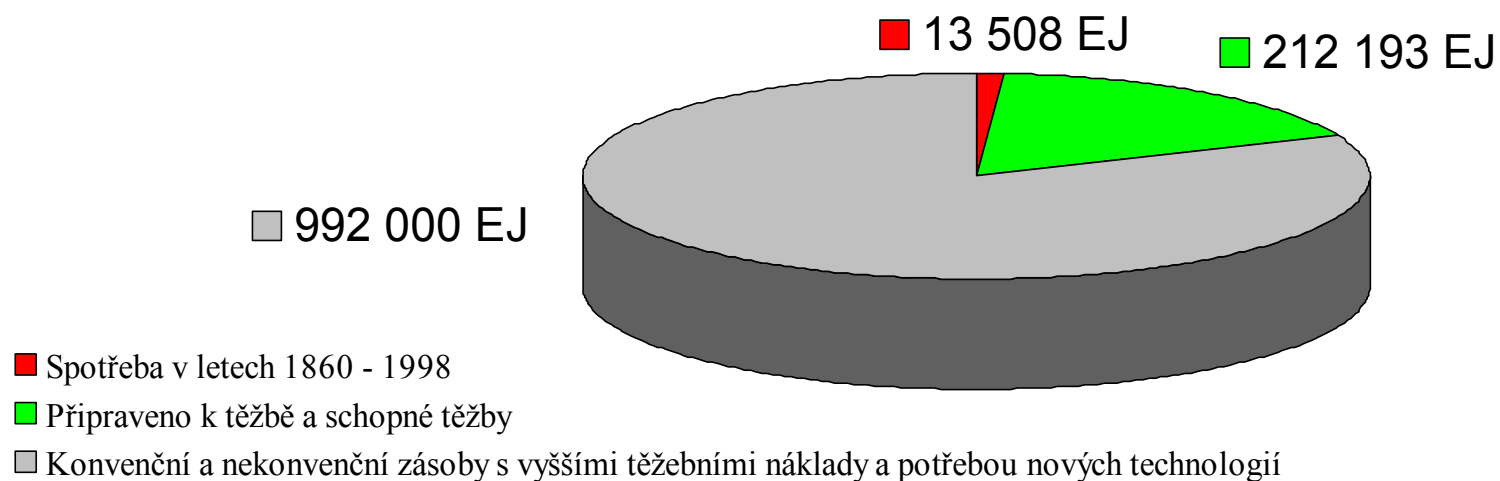
Uváděné argumenty pro nasazení OZE

- produkce skleníkových plynů (a to zvláště oxidu uhličitého) při spalování fosilních paliv

Alternativa – Jaderná energie

Uváděné argumenty pro nasazení OZE

- vyčerpatelnost neobnovitelných zdrojů

Jeden z optimistických odhadů světových zásob fosilních paliv

(IPPC, Climate Change 2001: Mitigation. Cambridge : Cambridge University Press, 2001)

Uváděné argumenty pro nasazení OZE

- vyčerpatelnost neobnovitelných zdrojů

Klasifikace zásob a zdrojů nerostných surovin

Hlediska:

- rozvoj lidských znalostí v oboru průzkumné geologie
- stupeň připravenosti těžby - stav a charakter lokality, politické poměry v místě těžby, různé zákonné normy, zejména environmentální
- fyzikální a chemické vlastnosti suroviny, investiční náklady, provozní náklady (těžební, úpravnické, dopravní, aj.), stav a cena suroviny na trhu ap.

Uváděné argumenty pro nasazení OZE

- vyčerpatelnost neobnovitelných zdrojů

Citát z odborné literatury z roku 1939

Steiner, A., Veselý, J. - Světlo a síla, Praha – Karel Synek 1939, 325 stran, edice: Světové dějiny techniky, svazek 5

„jenom již známá ložiska uhlí stačí nám na 2000 let a známé prameny nafty na 50 let“

Životnost prověřených zásob

ROPA	
Rok odhadu	Životnost v letech
1939	50
1950	22
1960	37
1970	35
2000	41
2008	54

UHLÍ	
Rok odhadu	Životnost v letech
1939	2000
1972	150
1992	166
2006	142

Jaderná energie ?

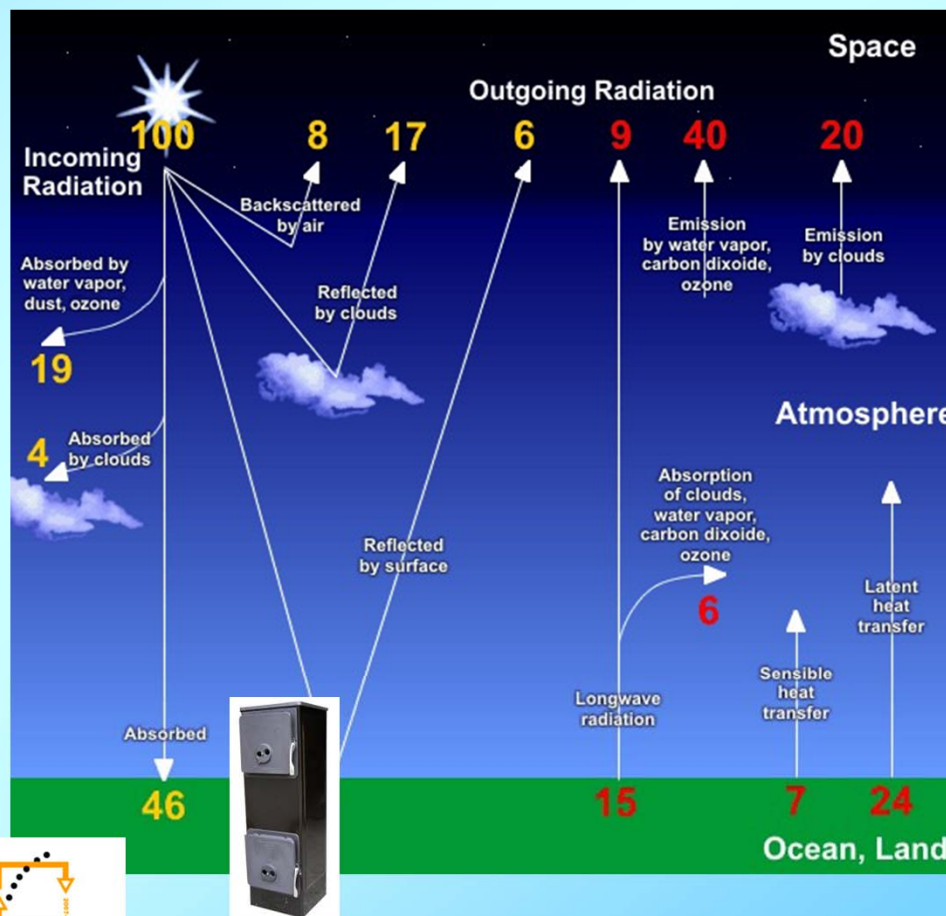
množivé reaktory, termojaderná fúze ?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

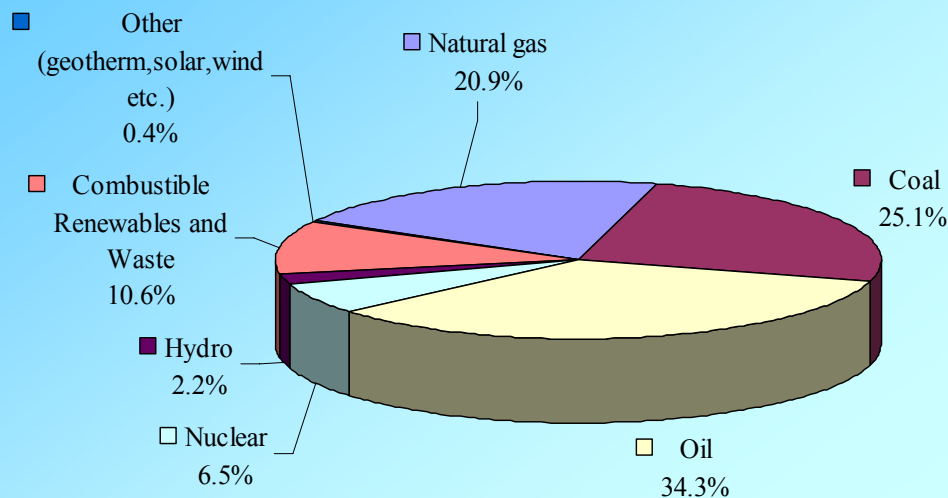
Uváděné argumenty pro nasazení OZE

- trvale udržitelná tepelná stabilita planety z hlediska využívání vnitřních zdrojů

Uváděné argumenty pro nasazení OZE

- trvale udržitelná tepelná stabilita planety z hlediska využívání vnitřních zdrojů

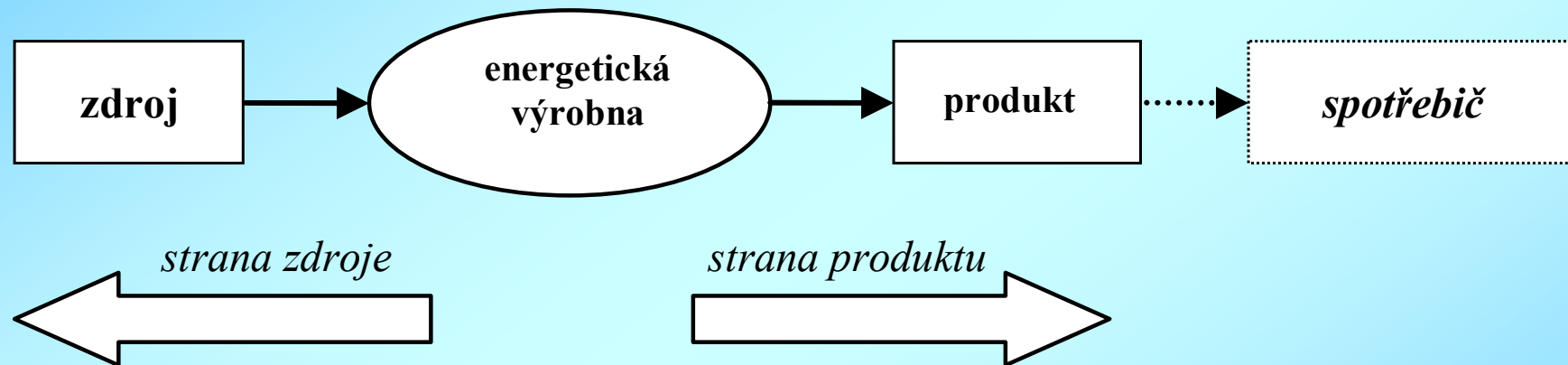

*Podíl jednotlivých primárních zdrojů na celosvětové roční spotřebě energie
(86,8 % z neobnovitelných zdrojů)*

Porovnání s množstvím ročního slunečního záření, jež energeticky ovlivňuje Zemi
cca 0,011 %

Při uvažování teoretických zákonů v oblasti záření těles by se při **desetinásobném** zvýšení současné spotřeby z vnitřních zdrojů a při **zachování** současného stavu skleníkových plynů zvýšila průměrná teplota Země o necelou **0,1 °C**

Charakteristické vlastnosti energetických výroben

ENERGIE ZDROJE, ENERGIE PRODUKTU

Transformovatelnost
Akumulovatelnost
Transportovatelnost
Spolehlivost dodávky

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obnovitelné zdroje energie

- energie slunečního záření
- energie biomasy a odpadů
- energie vodních toků
- energie větru
- geotermální energie
- nízkopotenciální teplo přírodních hmot
- *energie moří*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Charakteristické vlastnosti obnovitelných zdrojů

- + **možnost** ekologického využívání
- + nevyčerpatelnost, schopnost regenerace
- + zpravidla nízké relativní provozní náklady

- malá plošná koncentrace, nízká „hustota“ energie
- nestejněměrné územní rozložení
- proměnlivá intenzita během dne, roku
- vyšší či vysoké relativní investiční náklady

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Porovnání „hustoty“ energie

- chemická energie v 1 kg černého uhlí
- potenciální energie 30 m³ vody při spádu 100 m
- kinetická energie 200 000 m³ vzduchu – větru při rychlosti 15 m/s (~ krychle o hraně 58 m ~ 54 km/h)
- jednodenní průměrné celoroční množství slunečního záření dopadajícího na 3 m² horizontální plochy
- 1,5 hodinové čerpání nízkopotenciálního tepla ze 100 m vrtu
- 12 dm³ dřevní štěpky
- anihilace $3,27 \times 10^{-10}$ kg hmoty

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Charakteristické vlastnosti obnovitelných zdrojů

Druh produktu (Transformovatelnost)

- elektrická energie
- teplo

Spolehlivost dodávky produktu

- okamžitá
- za určité období

Akumulovatelnost energie

- na straně zdroje
- na straně produktu

Transportovatelnost energie

- na straně zdroje
- na straně produktu

Produkce elektřiny z OZE v ČR

Elektřina

+transformovatelnost, +transportovatelnost, – špatné možnosti akumulace
dodávka do celostátní sítě

Vodní elektrárny

- + velmi kvalitní zdroj
- + VVE – regulace, akumulace
- + MVE - relativní stálost

Větrné elektrárny

- + možnost zemědělského využití pozemků
- nestabilní produkce

Elektrárny na biomasu, odpady

- + kvalitní zdroj
- + regulace, akumulace paliva
- + kogenerační výroba tepla
- spalovací procesy
- provozní náklady – energetická náročnost a cena paliva?

Sluneční elektrárny (FVS)

- + minimální provozní náklady
- vysoké investiční náklady
- velmi nestabilní produkce

Produkce tepla z OZE v ČR

Teplo

-omez. transformovatelnost, transportovatelnost, + možnost krátkodobé akumulace
spotřeba v místě nebo okolí

Biomasa, odpady

- + kvalitní zdroj
- + regulace, akumulace paliva
- + kogenerační výroba elektřiny
- spalovací procesy
- provozní náklady – energetická náročnost a cena paliva?

Geotermální energie

- + kvalitní, stálý zdroj
- málo vhodných lokalit

Sluneční energie

- + plošná dostupnost
- + možnost pasivního využití
- denní a sezónní nesoulad
„nabídky a poptávky“

Nízkopotenciální teplo přírodních hmot

- + obecně plošná dostupnost
- provozní náklady ~ pohonná energie

Fandi obnovitelným zdrojům

-

ale zůstaň technikem a ekonomem!

Vysoká škola báňská Technická univerzita Ostrava

ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ A JEJÍ VLASTNOSTI

Mojmír Vrtek
Fakulta strojní
Katedra energetiky

DĚKUJI ZA POZORNOST